Reportage

Ideell förening dokumente

I stockholmsförorten Bromma finns världens största arkiv om näringslivshistoria.

Tre miljoner bilder, 42 hyllkilometer handlingar och tusentals föremål finns i samlingen som växer snabbt för varje år som går.

Anders Edström Frejman
redaktionen@varldenidag.com

Bildarkiv. Företagsminnen har över tre miljoner bilder och en halv miljon ritningar i sitt arkiv, bland annat denna bild på expediter hos Åhléns från 1960-talet.

SAMTLIGA FOTON: STOCKHOLMS FÖRETAGSMINNEN

Bryggerihistoria. Företagsminnen har över 3,5 miljoner bilder och en halv miljon ritningar i sitt arkiv, bland annat denna bild på bryggeriarbeterskor på Münchenbryggeriet i Stockholm från början av 1900-talet.

Nutidshistoria. Ett företags historia är en kontinuerlig process. ICA återknyter genom sina reklamfilmer med fokus på den lokale butiksägaren Stig till ICA-grundaren Hakon Swensons idé om självständiga handlare med gemensamt inköp.

Föremål. I föreningens arkiv finns över 10 000 föremål och reklamprodukter, bland annat denna eleganta ICAnderkostym. I kostymen gömmer sig Anders Gidlöf, och han omges av Edward Blom, till vänster, och P-O Karlsson till höger samtliga från Företagsminnen.

Den ideella föreningen Stockholms Företagsminnen grundades 1974 av bland annat Stockholms Stad och Stockholms handelskammare och har idag ungefär 200 medlemsföretag. Föreningen förvaltar ett helt unikt arkiv helt specialiserat på historia och fakta om företag och deras produkter.

Pontus Staunstrup, kommunikationschef på Stockholms Företagsminnen, är noga med att påpeka att de inte är ett ”bibliotek” med en massa papper eller ett museum med gamla prylar.

– Vi är inte ett arkiv utan ett centrum för näringslivshistoria. Vi hjälper företag att ta hand om sin historia och använda den. Något som är viktigt till exempel vid varumärkesbyggande.

Mycket att lära

Pontus menar att man kan lära sig mycket genom reklamanalys av 50 och 60 år gammal marknadsföring, kanske därför att den är så tydlig.

Föreningens verksamhet står på två ben, dels en ideell och dels en kommersiell sida där man hjälper företag att arkivera, strukturera och sålla bland tusentals fysiska dokument som lätt blir oöverskådliga och därför kanske kastas till slut. En del kunder hyr hundratals hyllmeter i det fysiska arkivet.

Andra exempel är uppdrag där Stockholms företagsminnen är med och leder och producerar multimedia, utställningar, böcker mm genom sitt breda kontaktnät bland forskare, journalister, webbdesigners och produktionsbolag.

Bland annat har ICA, Ericsson och Skandia tagit fram DVD- eller CD-ROM-produktioner över sina företags historia och just nu gör AGA en liknande produktion.

– Vi är en självfinansierande ideell förening och allt överskott plöjs ned i projekt som vi anser är viktiga, säger Pontus.

Driver projekt

Ibland är det rena brandkårsutryckningar som föreningen får finansiera själv. När anrika Bolinders mekaniska verkstad gick i graven tänkte man kasta arkivet och så sent som för någon månad sedan hivade ett känt bolag som kommit på obestånd sitt arkiv. Arkivarierna stod bokstavligen och plockade dokument ur containrarna, men man kunde ändå bara göra ett litet urval.

Föreningen driver även flera forsknings- och dokumentationsprojekt i samarbete med företag, högskolor och stiftelser.

Entusiast. Pontus Staunstrup, brinner för att skolan skall lära ut mer näringslivshistoria.

– En fara med fusioner och uppköp är att det till slut inte finns någon som känner ansvar för materialet, menar Pontus. I många fall är det bara före detta anställda som sitter inne med kunskaperna.

Så var till exempel fallet med stålbyggnadsföretaget Bröderna Hedlund som levererade stålkonstruktioner till åtskilliga kända byggnader i Stockholm, bland annat Katarinahissen. Tack vare medel från grundaren Petrus och Augusta Hedlunds stiftelse har information samlats in bland annat via Oral History-metoder, till exempel intervjuer.

Reklamskyltar. Denna reklam för Tomtens skurmedel och tvål är ett typiskt exempel på hur tydlig marknadsföringen var för ett antal decennier sedan.

Digitala källor

Riksbankens jubileumsfond har finansierat ett arbete med att dokumentera konkurserna som ägt rum i svallvågorna efter IT-bubblan.

– Dessa företag skilde sig ganska mycket från andra, bland annat därför att så mycket av deras verksamhet fanns dokumenterad i e-post och andra digitala källor, säger Pontus.

Föreningen har även en forskarsal i anslutning till ett omfattande bibliotek med material från 4 000 svenska företag.

Vill inspirera

Även landets grundskoleelever är en viktig målgrupp. Tillsammans med Svenska Näringsliv har föreningen även byggt en webbplats om näringslivshistoria med främst lärare och elever i sikte. Under förra året inspirerade Pontus över 1000 lärare att integrera näringslivshistoria i undervisningen.

– Grundskolans läroböcker beskriver ofta näringslivet som en enda marsch framåt. Det lämnas lite utrymme för människorna bakom innovationerna. Man får inte lära sig varför eller hur företag startas. Här har vi en viktig uppgift, avslutar Pontus. ◆

Mer information

Även privatpersoner kan bli medlemmar i Föreningen Stockholms Företagsminnen. För 200 kronor per år blir man prenumerant på tidskriften Företagsminnen och nyhetsbrevet och får varje år en ny bok i serien Hågkomster. Se även:
www.foretagsminnen.se
www.naringslivshistoria.se
www.naringslivsarkiv.se
www.esbri.se
www.fsf.se

rar företagande

Chokladhistoria. Marabous har arkiverat en ansenlig mängd Aladdinaskar från olika tider hos Företagsminnen bland annat för att dokumentera sin förpackningshistoria.

Reklamskyltar. Denna reklam från Vademecum är ett typiskt exempel på hur tydlig marknadsföringen var på 50-talet.

dolly GRAPHIC DEHLI

INDUF
Kompetens, engagemang och de rätta färgprodukterna. För industriellt skydd och underhåll.
INDUF AB, Huskvarna
Tel. 036-132245, Fax 036-132265
E-post: info@induf.se
RUST-OLEUM MONEY SAVER

WALLMAN INNOVATION
WALINOW
För utveckling av patent till industriprodukter
Snickargatan 36, 582 26 LINKÖPING
Tel 013-35 61 30 • Fax 013-35 61 05
E-post: riwa@fergas.com

Om du har behov av kontor och affärsbutiker i Linköping
Fastighetsbolaget
Vasaparken
Tel 013-25 36 60

Luck & InredningsBolaget AB
Förnya köket med måttbeställda köksluckor, insatshurtsar, bänkskivor mm.
LÅGPRIS! Mät och montera själv, jätteenkelt!
Leveranser över hela landet.
Vill du som privatperson tjäna extra pengar genom att använda ditt eget kök. Vi har en intressant affärsidé. För vidare information ring och tala in ditt namn eller maila så kontaktar vi dig och berättar.
BESTÄLL KOSTNADSFRI INFO Box 80 • 516 21 Dalsjöfors
Tel 033-27 17 00 (talsvar) eller 27 17 10 • Fax 033-27 17 05 • E-post: info@libluck.se

Er etablering - **vårt uppdrag**
Vi åtager oss:
- Hel- eller delprojekt vid nyetablering eller omlokalisering av site, projekt- eller platskontor
- Utvärdering, upphandling och koordinering vid installation av teknisk utrustning
- Löpande administrativ support

ADMINICON Administration Consulting Sweden AB
08-27 41 13
www.adminicon.com